

У контексту расправа око изласка опозиције на изборе, као и незвесне будућности протеста 1 од 5 милиона, често се потезу аргументи искустава деведесетих: како деловања опозиције (изласка на локалне изборе 1996. и бојкота 1997. од стране дела тада већ растурене коалиције Заједно), тако и грађанских и студентских протеста који су се одвијали 1996/1997.

Контекст се, наравно, значајно разликује. Прошло је више од две деценије, у међувремену смо прошли кроз бомбардовање, сукобе на Косову, две промене имена државе и још много тога, али и без свих тих промена, политички живот у Србији носио је многе специфичности које отежавају упоређивање са данашњом ситуацијом.

То, ипак, не значи да актуелна опозиција и протести не могу да науче корисне лекције из овог периода. На крају, неки од тадашњих актера делују и данас. Које грешке опозиција не би требало да понови, а шта би организатори и учесници протеста требало да имају на уму?

О томе су за талас говорили Весна Пешић, Наташа Вучковић и Зоран Живковић.

▣ **Весна Пешић: 1997. нисмо тражили изборне услове, бојкотовали смо јер се распала коалиција „Заједно“**

Социолог и председница Грађанског савеза Србије током деведесетих Весна Пешић у разговору за Талас истиче да постоји једна кључна разлика између бојкота 1997. године, и тренутне расправе око избора 2020:

„Оно што је грешка у поређењу, а учествовала сам у тим дешавањима, јесте што Коштуница, Ђинђић и ја нисмо тражили изборне услове, то апсолутно није била тема. До тог бојкота је дошло јер се распала коалиција Заједно. Драшковић је са социјалистима у октобру 1997. сменио Ђинђића у Београду, а ми смо тада држали последње демоснтрације где нас је полиција јурила по целом граду“, објашњава Пешић и додаје:

„Ђинђић је тада рекао – како да изађемо на изборе, сви ће питати шта се десило са коалицијом Заједно?“

Када је реч о лекцијама за организаторе и учеснике протеста 1 од 5 милиона, Весна Пешић сматра да је грешка што је од самог почетка направљена велика подела на

политичаре и грађане који шетају.

„То нема везе са деведесетима, тада смо сви били заједно, грађани су прихватили нас, политичаре, да водимо то, нису нас мрзели. Нису чекали неке друге политичаре за које би могли да гласају.

Мени није јасно зашто су се данас поделили, кога ти грађани чекају, а ко су ти политичари који не смеју да изађу пред грађане“, истакла је. Објашњење за то, како каже, лежи у константном етикетирању опозиционих политичара од стране власти – „то је опсесија да се поништи све што се десило после 5. октобра“, додаје.

Коначно, када је реч о генералној слици политичког живота у Србији, Весна Пешић сматра да је један од највећих проблема то што не постоји аутентичан плурализам идеја. „А то значи да у самом народу не постоје плуралне политичке идеје, постоје само партије које се умножавају као амебе, али без идеја које већ постоје у народу. Некад смо имали социјализам, наметнут револуцијом, данас имамо национализам, евентуално православље. А све то у ауторитарном друштву које је десетковано сиромаштвом“, објашњава.

□ Наташа Вучковић: У случају бојкота, одакле ће опозиција да црпи снагу за наредне изборе?

Наташа Вучковић, народна посланица ДС-а и чланица Демократског центра (ДЦ) у другој половини деведесетих, каже за Талас да тадашње искуство не треба гледати као искључиве лекције, али да би било паметно сагледати га:

„Чини ми се да је важно, пре свега, подсетити се да је 1996. опозиција на локалним изборима, упркос ауторитарној власти и неравноправним условима, успела да у огромном броју градова, укључујући Београд, оствари победу. Непризнавање воље грађана провоцирало је огромне и дуготрајне протесте, људи су се успротивили изборној крађи. После Гонзалесовог доласка, власт је морала да призна резултате, а обавезала се и да ће демократизовати изборне услове, што, до наредних избора 1997, није учинила“, објашњава Вучковић.

